

**Suzana VULETIĆ, *Dileme kliničke bioetike.*
U perspektivi medicinskog personalizma i kršćanske
deontologije, Zagreb, Glas Koncila, 2023, 834 str.**

Ana Umičević
ana.umicevic@ffrz.hr

Bioetika, kao novija znanstvena disciplina, uključuje različite znanstvene grane i zahtijeva suradnju brojnih interdisciplinarnih dionika da bi uspjela zaštititi dostojanstvo ljudskog života i ne/pogodujućih mu okolnosti u kojima bi se on trebao razvijati pred brojnim suvremenim biotehnološkim i medicinskim izazovima.

Upravo je te kliničke izazove nastojala dočarati dr. sc. Suzana Vuletić, redovita profesorica na Odsjeku za praktičnu teologiju i novu evangelizaciju na Katedri moralne teologije, socijalnog nauka i liturgike na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Kao moralna teologinja i bioetičarka, prepoznatljiva je po svom znanstveno-stručnom doprinosu s područja integrativne bioetike, medicinske etike, moralne teologije, palijativne medicine i psihopatologije. Spojem bogate literature i praktičnih primjera ima izrazito zanimljiv pristup kliničkoj bioetici u knjizi: *Dileme kliničke bioetike. U perspektivi medicinskog personalizma i kršćanske deontologije*.

U knjizi se na više od 800 stranica opisuju konkretne kliničke dileme i interdisciplinarno sagledavaju iz perspektive različitih filozofskih, antropoloških i bioetičkih paradigma te nastoje usmjeriti na vrijednosno ispravne humanističke postavke u perspektivi medicinskog personalizma i kršćanske deontologije. Već u samom naslovu autorica odvažno postavlja nužnu upućenost i integraciju medicine i moralne teologije s onim što bi bilo svojstveno medicinskoj deontologiji i sakralno bioetičkim postavkama kršćanskog personalizma.

Autorica gradi svoju znanstvenu refleksiju na vrlo relevantnim znanstvenim izvorima bioetičke problematike te ih potkrjepljuje tematski vezanim dokumentima Svjetske zdravstvene organizacije, UNESCO-a i UN-a; preporukama Ministarske konferencije Vijeća Europe, te uputama, zaključcima i smjernicama Papinske akademije »Pro Vita«, te niza bioetičkih priručnika renomiranih svjetskih učilišta.

Središnje pitanje ovoga znanstvenoga djela jest: Omogućuju li znanstvenicima nova biomedicinska otkrića pravo da dominiraju ljudskim životom? Zbog

mogućeg neodgovornog biomedicinskoga napretka nužna je aktivna primjena bioetike.

Autorica ističe: »Sva su ta biomedicinska dostignuća istovremeno fascini-rajuća i zastrašujuća, te zahtijevaju svoja ograničenja ako nadilaze temeljne moralne, bioetičke i humane vrijednosti koje se moraju poštovati« (str. 15).

Knjiga ima dvije cjeline. U prvome dijelu s naslovom »Opća bioetika«, auto-rica prikazuje povijesni razvoj bioetike; razvoj bioprava i temeljnih bioetičkih dokumenata; ulogu i nadležnost bioetičkih povjerenstava te predstavlja razne filozofske pluralističke paradigme u bioetici; dostojanstvo ljudske osobe; kliničku kvalitetu života; transcendentalnu svetost života te bioetičke izazove medicinske soteriologije.

Drugi dio, pod naslovom »Medicinska bioetika«, obrađuje konkretne kliničke etičke dileme vezane uz suvremene izazove ljudske spolnosti; dostupnost suvremenih anti-prokreativnih preparata, izazove biotehnoških i farmaceutskih istraživanja, opisuje molekularnu genetiku i genetički alteracijski inženjering; eugeniku; kloniranje; manipulaciju matičnih stanica; medicinski potpomognutu oplodnju; prenatalnu i predimplantacijsku dijagnostiku; cyborg medicinu i transhumanističke tendencije; biološke oporuke o skrbi na kraju života; transplantaciju; eutanaziju; distanaziju i implementaciju palijativne medicine i hospicija; te zaključuje završnim naslovom: »Objekcije savjesti u kliničkoj praksi«.

U uvodu knjige autorica ističe pohvalan napredak suvremenih dosega biomedicine: »Zahvaljujući znanstveno-tehnološkoj integraciji biomedicinskih znanosti, nudi se potpuna mogućnost kontrole nastanka ljudskog života na svim razinama: njegova rađanja, razvoja i umiranja pružajući prostor za potencijalne znanstveno-istraživačke manipulacije, nastojeći ostvariti soteriološki mit medicinske besmrtnosti« (str. 13). Istovremeno se njime paralelno otvaraju i mogućnosti manipuliranja ljudskim životima usmjerene, ne nužno, na dobrobit svijeta i čovjeka, već na ispunjenju materijalnih ili nekih drugih interesa pojedinačnih stranki.

Pritom zabrinjavajućim smatra odmicanje od holističkoga pristupa čovjeku, gubitak senzibiliteta te redukcionističko promatranje čovjeka, kao *homo technicusa*, izostavljajući globalni pristup i potrebu integralne skrbi integrativne bioetike, kojom bi se nastojali zaštititi njegovo dostojanstvo, svetost i nepovredivost. Iz tih se razloga na naslovnici knjige i nalazi fragmentiran odraz gubitka cjelovite i prepoznatljive slike čovjeka.

Upravo kršćanski personalizam naglašava nužnost holističkog sagledavanja čovjeka, kao objedinjenog u njegovoj tjelesnoj i duhovnoj dimenziji. Stoga i svaki medicinski tretman zahvaća u samu bit čovjeka. Vuletić smatra da duhovna uvjerenja uvelike utječu na pojedine medicinske izbore i orijentire u svakodnevnom životu.

Budući da se bioetika načelno definira kao »interdisciplinarna znanost koja ravna ljudskim ponašanjem na području života i zdravlja u svjetlu moralnih ra-

cionalnih vrijednosti i načela, kao i njihovog pravnog i društvenog normiranja« (str. 16), u knjizi se zagovara da je bioetiku »potrebnu integrirati s tradicionalnom medicinskom etikom, personalističkom filozofijom, teološkom antropologijom i bio-pravom« (str. 16). Stoga je knjiga interdisciplinarnog karaktera, nudi mogućnost usvajanja novih medicinskih i bioetičkih znanja te stavlja pred čitatelja različite i nove perspektive i pristupe rješavanja moralnih dilema u medicini.